

▲ Betsy Pol, bewoonster van Vanboeijen in Assen, kookt tegenwoordig zelf in haar eigen appartement. Begeleidster Alma Brink houdt een oogje in het zeil.
Foto's: Hilbrand Dijkhuizen

De regels loslaten

Het was vragen om moeilijkheden, dacht de buitenwacht. Mensen met een verstandelijke beperking hebben toch strakke kaders nodig, heldere regels. En Vanboeijen wilde zomaar alles loslaten, wilde zijn cliënten eigen baas laten zijn, medewerkers en bewoners 'eigen regie' geven.

"Dat kan toch niet? Als je de kaders loslaat, worden mensen toch helemaal gek? Zulke stereotype reacties kregen we", zegt projectleider Jenny Tiemens. "Het wordt een bende straks", dacht iedereen", beaamt bestuurder Pieter de Kroon. "Toch hebben we het gedaan de afgelopen vier jaar. Een totale kanteling. En het blijkt te werken."

Overal in de gezondheidszorg hoor je dezelfde termen. De klant centraal. Zorg op maat. Eigen regie. "Net als bij ons", herinnert Pieter de Kroon zich. "Wij dachten ook dat we het allemaal wel goed voor elkaar hadden met de inspraak van medewerkers, cliënten en familie. Wij dachten ook dat we allang klantvriendelijk werkten en mensen eigen regie gaven.

ACHTERGROND VANBOEIJEN

De foto van de naakt aan de muur vastgebonden Jolanda Venema in Van Boeijen-Oord staat menigeen nog helder voor de geest. Nog steeds komen misstanden voor, bleek onlangs bij het sterfgeval bij NOVO in Onnen. Maar het kan ook anders, bewijst het nieuwe Vanboeijen in Assen. **Door Arend van Wijngaarden**

Maar niet dus, bleek toen we het echt gingen onderzoeken."

Betsy Pol is een van die cliënten. Een 61-jarige vrouw die in een beschermde woonvorm aan de Overcingellaan in Assen woont. "Je mag nu zelf weten wat je eet en wat je doet. Maar eerder kwam een begeleider naar me toe en zei: 'Je mag niet zelf koken'. Dat was ook zo, het mocht niet. Maar we hebben erover gepraat, mopperde-mopper, en toen mocht het wel."

De Kroon knikt weer. "Het duurt natuurlijk wel even, want vastgeroeste manieren van werken

verander je niet zomaar. Maar nu hebben we het op alle tachtig locaties veranderd. Met de één kun je verder gaan dan met de ander, want de mate van de handicap verschilt, maar in principe heeft echt iedereen nu eigen regie."

Lourens Touwen is de vader van zijn ernstig gehandicapte dochter Swanehilde. "Zij kan niet over zichzelf praten zoals Betsy", zegt Touwen. "En zij kan ook helemaal niet zelf koken. Maar ze is wel geïnteresseerd in koken. Ze vindt het lekker om erbij te zijn, omdat

het zo lekker ruikt. Dus zorgen we dat er op haar locatie toch zelf gekookt wordt, door medewerkers daar."

Bij veel instellingen is dat koken helemaal weg. Mensen eten uit centrale keukens of van Tafeltjedorst. "Dat kan hier ook, als mensen op een locatie dat zelf willen. Per locatie is het totaal verschillend"

Dat betekent wel dat er soms een hbo-opgeleide verpleegkundige staat te koken op een groep. Of dat er dubbele diensten gedraaid moeten worden. Toch is de nieu-

we werkwijze uiteindelijk goedkoper. Elke locatie heeft een eigen budget en een eigen spaarpot. Dat stimuleert om dingen goedkoper te doen als dat kan, zegt De Kroon.

"Het mooie is dat wij onze eigen toko runnen", zegt Jeanet van der Veen, teamleider van de locatie Overcingellaan. "Hoe kunnen we zorgen dat onze mensen hier een mooi leven hebben, en hoe kunnen we dat zo goedkoop mogelijk doen? Dat geeft ondernemerschap. Als hier iets kapot gaat, komt de broer van iemand die hier woont het maken. 'Joh, als ik hier toch ben, neem ik ook dat klusje bij je buurvrouw wel mee', zegt hij. Door dat soort zaken besparen we weer en wordt de familie ook meer betrokken."

Het douchen is een voorbeeld. Het is toch een schande, vindt de buitenwacht, dat mensen niet elke dag kunnen douchen? Of dat hun tanden niet gepoetst worden na het ontbijt. "Tot een vader zei: kom op, thuis douchet toch ook niet iedereen elke dag? Sommigen gaan liever een paar keer per week in bad. En dat tandenpoetsen kan toch ook een halfuurtje later?"

Dat tandenpoetsen, dat scheel-